

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomukset 8/2017 Julkisten hankintojen innovatiiviset toimintamallit ja 9/2017 Innovaatiostrategian toteuttaminen julkisissa hankinnoissa

Yhteenveto kertomusluonnosten lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainittujen tarkastuskertomusten luonnoksista palautetta seuraavasti:

- Työ- ja elinkeinoministeriö 8.5.2017 TEM/898/00.07.02.01/2017
- Innovaatorahoituskeskus Tekes 10.5.2017 16/060/2017 DM 1848112
- Valtiovarainministeriö 9.5.2017 VM/835/00.05.00/2017

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksissa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnosten teksteihin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisten tarkastuskertomusten antamista tarkastusvirasto on kertomuksia viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto

Tarkastuskertomusluonnos Innovaatiostrategian toteuttaminen julkisissa hankinnoissa

Työ- ja elinkeinoministeriö on lausunnossaan todennut yhtyvänsä tarkastuskertomusluonnoksen yleisiin kannanottoihin, joiden mukaan systemaattisen innovaatiomyönteisen ajattelutavan omaksumista hankintaorganisaatioissa tulisi laajentaa ja innovatiivisten hankintojen lukumäärää lisätä.

Siltä osin kun kertomusluonnoksessa on suositettu kehittämään innovaatiopolitiikan seuranta nykyistä systemaattisemmaksi, ministeriö on todennut, että käynnissä olevassa VN TEAS -hankkeessa luodaan pohjaa julkisten hankintojen mittaamiselle ja seurannalle sekä arvioidaan julkisten hankintojen potentiaalia. Selvitys valmistuu loppusyksyllä 2017 ja sen pohjalta päätetään mahdollisista jatkotoimista.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö on hallitusohjelmassa innovatiivisille hankinnoille asetettujen tavoitteiden osalta todennut, että se on vuoden 2017 alussa aloittanut yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa hankkeen, jossa tavoitteena on tuottaa konkreettinen toimenpidesuunnitelma innovatiivisten hankintojen tueksi sekä luoda systemaattisen kehittämisprosessi valtionhallinnon sektori- ja hallinnonalat ylittävälle yhteistyölle.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siltä osin kun siinä on viitattu VN TEAS -hankkeeseen siten, että kertomuksesta käy ilmi hankkeen olevan perusta jatkotoimenpiteiden suunnittelulle. Lisäksi tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi vuoden 2017 alussa aloitettu hallinnonalojen yhteistyöhanke ja sen tavoitteet.

Siltä osin kun tarkastuskertomusluonnoksessa on suositettu, että politiikkastrategioissa tulisi määritellä selkeämmin vastuutahot, ministeriö on todennut, että valmisteilla olevassa innovatiivisten hankintojen toimenpidesuunnitelmassa vastuutahojen selkeään määrittämiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomioita.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi huomion kiinnittäminen vastuutahoihin valmisteilla olevassa innovatiivisten hankintojen toimenpidesuunnitelmassa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on tarkastuskertomuksen innovaatiopolitiikan nykyistä parempaa jalkautamista koskevan suosituksen osalta lausunnossaan todennut, että meneillään olevassa innovatiiviset julkiset hankinnat -hankkeessa tavoitteena on hallinnonalojen välisen yhteistyön kehittäminen ja uusien toimintamallien integrointi eri hallinnonaloille. Valtio- ja kuntasektorin yhteistyön tiivistämistä on toteutettu esimerkiksi Tekesin Innovatiiviset kaupungit -hankkeessa. Valtion ja suurimpien kaupunkien välisten Kasvusopimusten eräänä painopisteenä ovat julkiset hankinnat.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi innovatiiviset julkiset hankinnat -hankkeen tavoitteet hallinnonalojen välisen yhteistyön kehittämisestä ja uusien toimintamallien integroinnista sekä Kasvusopimusten painopiste.

Strategisen ajattelutavan nykyistä laajempaa omaksumista ja innovatiivisten julkisten hankintojen lisäämistä koskevan suosituksen osalta työ- ja elinkeinoministeriö on lausunnossaan todennut, että hallitus on puolivälitarkastelussa huhtikuussa 2017 päättänyt perustaa innovatiivisten hankintojen edistämiseksi verkostomaisen osaamiskeskuksen keväällä 2018. Lisäksi ministeriö on lausunnossaan todennut, että suositus merkittävien hankintayksiköiden innovaatiomyönteisestä strategiasta voidaan ottaa huomioon valmisteltaessa toimenpidesuunnitelmaa.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi päätös perustaa innovatiivisten hankintojen edistämiseksi verkostomainen osaamiskeskus.

Tarkastuskertomusluonnos Julkisten hankintojen innovatiiviset toimintamallit

Työ- ja elinkeinoministeriö on innovatiivisen hankinnan käsitteen määrittelyn tarpeellisuutta koskevan suosituksen osalta lausunnossaan todennut, että edellä mainitussa VN TEAS -hankkeessa kehitetään innovatiivisen hankinnan määritelmää.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi edellä mainittu VN TEAS -hankkeen tavoite.

Ministeriö on innovatiivisten hankintojen toimintamallien nykyistä systemaattisempaa soveltamista koskevan suosituksen osalta todennut, että verkostomaisen osaamiskeskuksen perustaminen tulee osaltaan edistämään tämän tavoitteen saavuttamista.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siitä käy ilmi osaamiskeskuksen perustaminen.

Innovaatiorahoituskeskus Tekesin lausunto

Tarkastuskertomusluonnos Innovaatiostrategian toteuttaminen julkisissa hankinnoissa

Tekes on lausunnossaan tarkastusviraston kannanottojen osalta esittänyt, ettei innovaatiomyönteisen ajattelutavan omaksuminen hankintayksiköissä riitä vaan koko julkisen organisaation johtamisen pitää muuttua kokeiluihin kannustavaksi, uusia ratkaisuja etsiväksi ja innovaatiomyönteisemmäksi.

Tarkastusviraston kannanottoja täsmennetään tältä osin siten, että kannanotoissa todetaan tarve muuttaa ajattelutavan ohella organisaatioiden toimintatapoja.

Tekes on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota myös siihen, ettei Innovatiivisten hankintojen ei tule olla pelkästään osa hankintastrategiaa vaan koko organisaation strategiaa.

Tarkastuskertomukseen tehdään Tekesin esittämä täsmennys.

Siltä on kun tarkastuskertomuksessa on todettu, että kansallisissa politiikkastrategioissa tulisi määrittellä selkeämmin tahot, joiden vastuulla julkisia hankintoja koskevien tavoitteiden toteuttaminen on, Tekes on todennut, että tässä kohdassa tulisi paremminkin viitata tavoitteiden asettamiseen, seurantaan ja ohjaukseen.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että siinä viitataan myös seurannan ja ohjauksen merkitykseen.

Tarkastuskertomusluonnos Julkisten hankintojen innovatiiviset toimintamallit

Siltä osin kun tarkastuskertomuksessa on todettu esikaupallisen hankinnan avulla voitavan selvittää, onko markkinoilla olemassa hankintayksikön tarpeisiin soveltuvia ratkaisuja, Tekes on lausunnossaan todennut, ettei esikaupallisen hankinnan avulla ole tarkoitus tehdä markkinakartoitusta.

Tarkastuskertomusta täsmennetään siten, että sen perusteella ei synny Tekesin lausunnossa mainittua mielikuvaa.

Lisäksi Tekes on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota tiettyihin tarkastuskertomusten Julkisten hankintojen innovatiiviset toimintamallit ja Innovaatiostrategian toteuttaminen julkisissa hankinnoissa kielellisiin muotoiluihin. Tarkastusvirasto on tutustunut näihin kommentteihin ja täsmäntänyt tarkastuskertomuksia harkitsemiltaan osin.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö on lausunnossaan esittänyt, että tarkastuskertomusluonnokset Julkisten hankintojen innovatiiviset toimintamallit ja Innovaatiostrategian toteuttaminen julkisissa hankinnoissa kuvaavat innovatiivisten hankintojen nykytilaa ja että kertomusluonnoksissa esitetyt suositukset ovat perusteltua.

Valtiovarainministeriön lausunnossa ei ole konkreettisia tarkastuskertomusten täsmäntämistä tai muuttamista koskevia ehdotuksia.

Lisätietoja: Johtava lainsäädäntöasiantuntija Matti Vedenkannas, puh. 040 486 0710